

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 431

van **CAROLINE GENNEZ**

datum: 26 augustus 2021

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Publieke infrastructuur - Investerings in ventilatiesystemen

Experts zijn het er over eens dat ventilatie cruciaal is om de verspreiding van het coronavirus en zijn varianten te vermijden. Daarom vroeg het Vlaams Parlement de regering om het bewustzijn rond ventilatie te vergroten en investeringen in ventilatiesystemen in publieke gebouwen te stimuleren. Zo kunnen we veilig uit deze gezondheidscrisis raken.

1. Hoeveel CO₂-meters zijn er met financiële steun van de Vlaamse overheid aangekocht tussen mei en september 2021?
 - a) Hoeveel voor schoolgebouwen?
 - b) Hoeveel voor zorgvoorzieningen?
 - c) Hoeveel voor culturele infrastructuur?
 - d) Hoeveel voor gebouwen onder beheer van het facilitair bedrijf van de Vlaamse overheid?
2. Hoeveel CO₂-meters hebben de volgende sectoren nu in totaal ter beschikking:
 - a) Hoeveel voor schoolgebouwen?
 - b) Hoeveel voor zorgvoorzieningen?
 - c) Hoeveel voor culturele infrastructuur?
 - d) Hoeveel voor het facilitair bedrijf van de Vlaamse overheid?
3. Hoeveel subsidies zijn aangevraagd voor investeringen in ventilatie-infrastructuur tussen mei en september 2021?
 - a) Hoeveel steun is aangevraagd voor schoolgebouwen? Hoeveel individuele steunaanvragen zijn goedgekeurd voor schoolgebouwen?
 - b) Hoeveel steun is aangevraagd voor zorgvoorzieningen? Hoeveel individuele steunaanvragen zijn goedgekeurd voor zorgvoorzieningen?

- c) Hoeveel steun is aangevraagd voor culturele infrastructuur? Hoeveel individuele steunaanvragen zijn goedgekeurd voor culturele infrastructuur?
 - d) Hoeveel steun is aangevraagd voor gebouwen onder beheer van het facilitair bedrijf?
4. Voor welke soorten ventilatiesystemen werden er aanvragen goedgekeurd?
5. Hoeveel ondersteuningstrajecten met betrekking tot ventilatie van publieke gebouwen werden er opgestart voor het opstellen van een plan rond ventileren en verluchten, het gebruik van CO₂ meters etcetera?
- a) Waaruit bestaan deze ondersteuningstrajecten?
 - b) Hoeveel ondersteuningstrajecten werden opgestart in het onderwijs?
 - c) Hoeveel ondersteuningstrajecten werden opgestart voor zorgvoorzieningen?
 - d) Hoeveel ondersteuningstrajecten werden opgestart in de cultuursector?
 - e) Hoeveel ondersteuningstrajecten werden opgestart bij het facilitair bedrijf van de Vlaamse overheid?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Jan Jambon (431), Ben Weyts (946), Wouter Beke (840)

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 431 van 26 augustus 2021
van **CAROLINE GENNEZ**

Minister-president Jan Jambon:

1. Zoals reeds vermeld in het antwoord op uw vorige vraag 170 van 22 januari 2021, zijn in de grote kantoorgebouwen in beheer bij Het Facilitair Bedrijf al CO₂-meters aanwezig. Er werden geen nieuwe aangekocht tussen mei en september 2021. Er is wel een initiatief opgestart voor plaatsing van bijkomende multisensoren in de rest- en ontspanningsruimtes na evaluatie ten aanzien van het horeca- en sportprotocol, met voorrang voor bekabelde oplossingen en in tweede instantie draadloze sensoren. In het actieplan wordt de terugkerende hysteresis voor de ventilatiecurve gelegd op 700ppm.

Er zullen ook een beperkt aantal stand-alone sensoren worden aangekocht voor evaluatie.

Voor wat betreft de eigen culturele infrastructuur werd tussen mei en september 2021 ingegaan op elke nood in voorziening van CO₂-meters. Op middellange en langere termijn zal hier verder ingespeeld worden op de specifieke noden die er zijn door een meer gecontroleerde uitrol van voorziening in kwalitatieve toestellen en – waar nodig – door aanpassingen door te voeren in de ventilatie-installaties.

2. In de grote kantoorgebouwen in beheer bij Het Facilitair Bedrijf zijn momenteel 1.393 zonegebonden sensoren voor CO₂-detectie aanwezig. Het agentschap beschikt sinds 2018 ook over een mobiele CO₂-meter die op vraag van haar klanten kan worden ingezet. Ook de gebouwcoördinatoren beschikken over een draagbaar toestel voor eerste klachtenanalyse.

Wij gaan ervan uit dat uitbaters van culturele infrastructuur – door de gevoerde sensibilisering – hun gebouwen voorzien hebben van de nodige toestellen. Concrete cijfers sectorbreed zijn niet voorhanden.

- 3-4. Het Facilitair Bedrijf verleent geen subsidies voor investeringen in ventilatie-infrastructuur in de grote kantoorgebouwen in beheer, noch ontvangt het agentschap subsidies voor dergelijke investeringen.

Organisaties met bovenlokale culturele infrastructuur kunnen bij het departement Cultuur, Jeugd en Media aanvragen indienen om subsidies te ontvangen voor duurzame investeringen. Dit kan ook ventilatie-infrastructuur omvatten.

Tussen mei en september werden geen nieuwe subsidies in dat kader toegekend. De beslissing over de sectorale investeringssubsidies valt jaarlijks uiterlijk op 1 oktober van het lopende jaar waarin de aanvragen per 1 april werden ingediend.

5. Het Facilitair Bedrijf heeft zelf geen ondersteuningstrajecten opgestart, maar neemt deel aan twee werkgroepen van het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB) rond ventilatie en covid-19.

In het kader van ondersteuning kan nog worden opgemerkt dat zowel Het Facilitair Bedrijf als medewerkers van Sport Vlaanderen, het departement Onderwijs en het

departement Cultuur, Jeugd en Media deelnamen aan de Interfederale Werkgroep Ventilatie die onder meer de generieke adviezen rond luchtkwaliteit, het juiste gebruik van de CO₂-meter en het implementatieplan ventilatie mee opstelden. Ook hier werd vanuit Vlaanderen opgemerkt dat het belang van ventilatie ten opzichte van vaccinatie beter zou worden berekend en wetenschappelijk ingeschat omdat ventilatie niet los kan worden gezien van andere maatregelen en het gewicht van elke maatregel belangrijk is.

Minister Ben Weyts:

- 1-2. Minister Weyts heeft extra middelen vrijgemaakt voor veiligheidsmaterialen in scholen voor coronamaatregelen. Deze middelen werden toegekend aan de scholengroepen van het GO!. Met deze middelen konden scholen onder andere CO₂-meters aankopen.
3. Er werden tussen 1 mei 2021 en 31 augustus 2021 drie subsidieaanvragen voor ventilatie ingediend bij Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION). Het gaat in totaal om een netto kostprijs van 201.382,36 euro.

Er werden bij de begrotingsaanpassing 2021 extra middelen aan GO! ter beschikking gesteld voor schoolinfrastructuur in het algemeen. Hiermee kunnen onder andere ventilatiewerken uitgevoerd worden. Wanneer dit om een beperkte investering gaat, neemt een scholengroep die kosten ten laste van de toegekende middelen voor kleine infrastructuurwerken. Bij de grote renovatie- en nieuwbouwprojecten is ventilatie een onderdeel van het bouwproject.

4. Het GO! hanteert bij alle nieuwbouwprojecten en grondige renovaties een 'Kwaliteitshandboek technieken GO!' dat op regelmatige basis wordt bijgewerkt op basis van nieuwe inzichten en evoluties. Hierbij worden zowel ventilatiesysteem C als D weerhouden. Voor de keuze tussen beide is een beslissingsboom uitgewerkt. Dit 'kwaliteitshandboek technieken GO!' staat eveneens ter beschikking van de scholengroepen voor het realiseren van kleine infrastructuurwerken.
5. Scholen werden via verschillende kanalen geïnformeerd en gesensibiliseerd over het belang van voldoende ventilatie. Goede ventilatie was en is immers van belang bij schoolgebouwen. Veel initiatieven waren al lopende voor de coronacrisis uitbrak.

Sedert het voorjaar van 2020 is extra hard gewerkt om scholen te informeren en juiste richtlijnen aan te bieden. Er is een werkgroep opgericht met verschillende partners en experts die de diverse adviezen en richtlijnen voor scholen op elkaar afstemt en bekijkt in het licht van de meest recente wetenschappelijke inzichten over de rol van ventilatie tijdens een pandemie.

De draaiboeken voor de verschillende pandemiescenario's die in juni 2020 bezorgd zijn aan de scholen besteedden al veel aandacht aan het belang van ventilatie en verluchting. De richtlijnen die scholen daarin krijgen over ventilatie en verluchting worden regelmatig geactualiseerd met heel concrete suggesties en maatregelen.

In een webinar, gericht op de preventieadviseurs van de scholen, reiken experts meer informatie aan over binnenluchtkwaliteit en ventilatie.

AGION geeft op zijn website en via nieuwsbrieven informatie over de subsidiemogelijkheden voor structurele werken aan ventilatie en geeft verder algemene informatie rond binnenluchtkwaliteit, met onder andere aparte pagina's rond ventilatie en COVID-19 en ventilatiesystemen.

De richtlijnen betreffende ventileren-verluchten (inclusief mogelijke ingrepen op de verwarmingsinstallatie) en CO₂-meters werden gecommuniceerd naar alle niveaus van het GO!.

De Onderwijsinspectie neemt tijdens schoolbezoeken ook ventilatie en verluchting onder de loep. Elk gebouw is immers anders: niet alleen de leeftijd, maar bijvoorbeeld ook de locatie van een school (langs een drukke steenweg, of in een rustige straat) heeft een impact op de ventilatie en verluchting.

Op de website van het agentschap Zorg en Gezondheid is een pagina toegevoegd over verse lucht in je klas tijdens corona met o.a. tips voor de aankoop en het gebruik van een CO₂-meter en tips voor directies en preventieadviseurs.

Het departement Omgeving heeft een checklist "ventileren en verluchten op schoolniveau" ontwikkeld. Deze tool laat scholen toe om de actuele situatie van ventileren en verluchten in kaart te brengen.

Binnen het GO! worden de adviezen van de Hoge Gezondheidsraad (HGR), de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Federation of European Heating, Ventilation and Air Conditioning Associations (REHVA) opgevolgd. Op basis van deze adviezen worden de lopende bouwprojecten bijgesteld waar nodig. Verder zijn er, naar aanleiding van deze aanbevelingen, aanpassingen doorgevoerd in het kwaliteitshandboek technieken GO!. Aansluitend op elke update wordt steeds een interne opleiding georganiseerd.

Voor vragen rond ventilatie kunnen de scholen en scholengroepen steeds een beroep doen op de expertise van de centrale diensten van het GO!.

Er werd binnen het GO! een controlelijst uitgewerkt voor de binnenluchtkwaliteit. Op deze manier kan elke school een risicoanalyse opmaken en acties ondernemen om het binnenklimaat te optimaliseren. Er werd ook geadviseerd om minimaal 2 CO₂-meters per school te voorzien.

Minister Wouter Beke:

1. Het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) heeft geen specifieke financiering voor ventilatiesystemen op zich – ook niet voor CO₂-meters. De financiering is altijd gericht op globale bouwwerken. De ventilatievoorzieningen kunnen dus in kader van een bouwproject wel gefinancierd worden maar er is geen mogelijkheid om nu enkel voor ventilatievoorzieningen subsidie aan te vragen. We kunnen dus ook geen overzicht geven van investeringen tussen mei en september 2021.
2. In Vlaanderen werd een gezamenlijke aankoop voor CO₂-meters georganiseerd door de Medisch Milieukundigen van het Lokaal Gezondheidsoverleg (<https://www.vlaamse-logos.be/content/groepsaankoop-co%E2%82%82-meters>). Er werden binnen dit initiatief door 54 woonzorgcentra in totaal 268 CO₂-meters aangekocht (zonder steun van de Vlaamse overheid). Over totaalcijfers beschik ik echter niet.
- 3-4. Er werden in de periode tussen mei en september 2021 geen subsidies aangevraagd voor investeringen in ventilatie-infrastructuur. Er is hiervoor momenteel ook geen subsidiekader beschikbaar.
Om een goede praktijk voor ventilatie en binnenluchtkwaliteit te bewerkstelligen worden, zoals aangekondigd tijdens de hoorzitting van 23/04/2021 (naar aanleiding van het voorstel van resolutie over het versterken van de investeringen in ventilatie in het kader van het relanceplan Vlaamse Veerkracht van 26 november 2020),

initiatieven opgezet om een 'kwaliteitskader voor ventilatie in zorgvoorzieningen' uit te werken. Hierbij willen we een sectorspecifieke vertaling van de aanbevelingen voor de praktische implementatie en bewaking van ventilatie en binnenluchtkwaliteit in het kader van COVID-19 in samenwerking met de sectoren uitwerken.

5. Specifiek voor de zorgsector werd een aparte webpagina gemaakt voor de woonzorgcentra <https://www.zorg-en-gezondheid.be/binnenmilieu-in-wzc> en de thuiszorg <https://www.zorg-en-gezondheid.be/ventileren-en-verluchten-tegen-covid-19-in-de-thuiszorg>. Alle informatie werd opgenomen in de officiële richtlijnen.

Inhoudelijk:

- Webpagina woonzorgcentra: Hierop zijn zeer praktische tips terug te vinden voor directies en preventieadviseurs, sensibilisatiematerialen, richtlijnen voor de aankoop en het gebruik van een CO₂-meter, maar ook hoe men zich kan laten ondersteunen door de medisch milieukundigen (MMK) van de Logo's.
- Webpagina thuiszorg: naast de algemene documentatie is er extra info opgenomen voor beheerders voor centra voor dagopvang en lokale dienstencentra.

Er werden tijdens de COVID-pandemie Mobiele Teams (MT) opgericht welke in zorgvoorzieningen op het terrein ondersteuning bieden, zoals:

- Voorzien van opleidingen rond het gebruik van beschermingsmaterialen en het toepassen van de juiste hygiënetekniken en infectieziektepreventie.
- Bij een uitbraak kunnen deze teams ingezet worden om ondersteuning en advies te bieden.

In het opleidingsaanbod is eveneens een luik rond ventilatie opgenomen. Wat de Mobiele Teams in de praktijk kunnen aanbrengen over ventileren en verluchten in de opleiding gericht naar zorgpersoneel en onderhoudspersoneel is louter een zeer beperkte basistoelichting. Specifiek moet de zorgvoorziening zelf uitgebreider aan de slag met de info die, stapsgewijs, beschikbaar is op de website van het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG).

Deze mobiele teams hebben 1.092 opleidingen gegeven waar ventilatie aan bod is gekomen.

Als antwoord op de nood aan ondersteuning op vlak van ventilatie i.f.v. COVID-19 bij de woonzorgcentra werd er door AZG en VIPA i.s.m. de MMK een ondersteuningstraject voor woonzorgcentra opgestart. Dat bestaat uit:

- advies en informatieve materialen;
- ter beschikking stellen van CO₂-meters en ondersteuning bij het gebruik ervan;
- ook kunnen er meetboxen worden ontleend van het departement Omgeving; het departement Omgeving maakt op basis van de meetresultaten een rapport met aanbevelingen;
- het opstellen van een aanpak rond ventileren en verluchten;
- bouwtechnische ondersteuning.

Er werden ondertussen 53 trajecten gestart door de MMK's naar de woonzorgcentra toe.

In opdracht van het Agentschap Zorg en Gezondheid wordt ook een analyseplan voor woonzorgcentra opgemaakt. Door deze opdracht zal er beter zicht worden verkregen op het huidige beleid in woonzorgcentra en voorstellen tot bijsturing geformuleerd kunnen worden voor woonzorgcentra.